

פרוטוקול מס' 164
מישיבת ועדת החינוך והתרבות
ביום ד', כ"ד בחשוון תשל"ב - 1.11.1972, שעה 08.45

נ כ ח ר :

חברי הוועדה:
א. רימלט - יו"ר
נ. אליעד
ח. גרוסמן
ז. הרמן
א. ורדיגר
א. כץ
צ. ט. נדיה
ע. סרני
א. רוזיאל-נאור

מוזמנים:

א. פלד - מנכ"ל משרד החינוך והתרבות
ב. נסים - משרד החינוך והתרבות

מזכירת הוועדה:

ד. פלד

ר ש ט ה :

א. אולר

סדר-היום:

דיון על סקירת מנכ"ל משרד החינוך
והתרבות.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. רימלט:

מ.צ. גריה:
ד"ר דורון מביה"ס לעבודה סוציאלית
הקדיש חוברת מיוחדת לבעיית הזנח
ילדים בבתי-הספר. ביום ו' האחרון נתפרסמה ב"ידיעות אחרונות" תמצית
של החוברת, ואני מפנה את חשונת לבו של הפנכ"ל להצעות המעשיות שבה.
ייתכן שצריך לפרסם הוראות מעשיות בנדרון. למשל: עקרונית חייב כל הורה
לשלם משהו עבור האוכל. אלא שהורה שאיננו יכול לשלם או מתרשל בתשלום
- לא ייתכן שילוו מן הילד את פת-הרעב שלו, וחייבים למצוא דרך כדי
שהילד לא יסבול.

ענין נוסף: מפעל ההזנה מקיף את ילדי

ביה"ס עד כחה ח' בלבד.

כיתה ט' בחטיבות-בינסיים מסוימות כן,
ובחטיבות-בינסיים אחרות - לא. בבתי-

א. פלד:

ספר על-יסודיים - כמעט שלא.

אני מבקש לשים לב לבעיה זו של כחות
ט', בעיקר במקומות בהם אותו ילד

מ.צ. גריה:

כשהיה בכיתה ח' אכל ארוחת צהריים.

וביחס לבתי-ספר של יום לימודים ארוך:

המשרד היה צריך לקבוע כללים לפיהם בכל מקום שהילד איננו חוזר בצהריים
לבייתו - הוא חייב לקבל את הארוחה החמה בביה"ס. ייתכן שבמקומות
מסויימים זה יהיה אך ורק על חשבון ההורים, אבל הילד איננו צריך
לצאת מקופח.

ועקרון נוסף: בתי-ספר מקצועיים

וישיבות עם פנימיות אינם מקבלים עזרה מתקציב ההזנה. וזה למרות
שמדובר בהם באותו סוג ילדים. נדמה לי שכל מוסד שיכול להגיש רשימה
של ילדים מעוטסי יכולת - זכאי ליהנות מתקציב ההזנה.

שמעתי שילדים בבתי-ספר לחניכות

מקבלים דמי כיס מביה"ס. הוא הדין בתלבושת. ייתכן שגם בבתי-ספר אחרים
צריך לפתור את בעיית התלבושת, בעיקר במשפחות מעוטות יכולת ששם הבעיה
חמורה במיוחד.

ביה"ס אצלנו מבוטס על 37 שעות לימוד

בבתי-ספר עיוניים, ובהתאם לכך נקבע שכר הלימוד, ואין מתחשבים במספר
השעות בבתי-ספר מקצועיים ובישיבות תיכוניות. שם מספר השעות הוא 45,
ובישיבות - עד 54. לא ייתכן אפוא שכר הלימוד המורדג יחושב אך ורק
לפי הסטנדרט המקובל של 37 שעות.

יש שעה בכיתה שנקראת "שעת הפחנך"

או "דיכוז חברתי". שעה זו לא תמיד מתבצעת; בכל מקום, בביה"ס הממלכתי-
דתי היא איננה מתקיימת, ושעה זו חשובה מאד דווקא משום שאצלנו
מתעוררות בעיות של ילדים שאינם מתמצאים בבעיות החברה והמדינה. לא
רצוי שילדים אלה יחיו בנושאים אלה רק מפני הרחוב.

בעיית המבנים בבתי-הספר במדינה היא

בעיה כוללת, גם בחינוך הממלכתי. אבל אני רוצה לדבר עכשיו על בתי-הספר
של החינוך הממלכתי-דתי. האמת היא שלא משרד החינוך הוא האשם במצב,
אלא שהרשות המקומית איננה מבצעת דברים, או מתוך חוסר רצון או מתוך
חוסר יכולת. לפני שנה סיפלת לי למשל בביה"ס בירב בצפת שלא נבנה.
פנכ"ל המשרד עשה אז כמיטב יכולתו, אבל המקום איננו מבצע זאת. כמו
גם באבו-גוש. בענין זה ייתכן שמשרד החינוך צריך היה להפעיל את
סמכותו. ענין של מבנים לא ייתכן שיהיה תלוי ברצונה הטוב של הקואליציה
המקומית, ואם הרשות המקומית איננה בונה - צריך המשרד לקחת זאת על
עצמו ולבצע זאת בדרך ממלכתית.

מה הדין בענין גנים ממלכתיים?

בפתח-תקווה למשל בנתה העירייה 12 גנים ממלכתיים, ואף לא אחד ממלכתי-
דתי. נדמה לי שצריך לחלק את המבנים לפי המגפות כבר במשרד החינוך.

גם בענין הרישום יש בעיות, שילד בא

לפועצה המקומית ואוטרם לו: במקום הזה לא יקום גן דתי, ומטעים את

ועדת החינוך והתרבות
1.11.72

ט.צ. נריה:

ההורים במתכוון. כל ענין הרישום צריך להשתנות; הרישום לגנים המטלכתיים צריך להיעשות צמוד לגנים המטלכתיים, והרישום לגנים המטלכתיים-דתיים - צמוד לגנים המטלכתיים-דתיים.

ומה שנוגע לפיקוח: - קיים פיקוח מקצועי על המגמות הריאליות. לא קיים פיקוח מקצועי על המגמות ההופניסטיות, במיוחד לימוד תנ"ך.

א. רזיאל-נאור: מה זה "פיקוח מקצועי"?

ט.צ. נריה:

יש פקח על המקצוע, פקח ישיר ומנחה שנכנס לפרטי הדברים, ולא פקח כללי שמתעניין בכל המקצועות. פיקוח כזה קיים היום על לימוד אנגלית ומתמטיקה, אבל לא על לימודי הסטוריה וספרות. אלה נכללים בפיקוח הכולל. לתורה שבעל-פה יש היום אחד-וחצי פקחים מקצועיים. לתנ"ך - בכלל לא. אני מבקש אפוא להפנות את תשומת הלב לבעיה הזאת. כי המפקח המקצועי הוא שסוגל להנחות את המורים ולהביא להם את כל החידושים במדע ובפקח.

א. פלד:

רציתי רק להזכיר שהנושאים שהעלה ח"כ נריה כמו ענין בתי-הספר לחניכות, אינם שייכים למשרד החינוך אלא למשרד העבודה, אם כי גם אנחנו איננו מתעלמים מהם.

הינ'ר א. רימלט:

רציתי לנגוע במספר בעיות שייכתן שהוועדה וגם משרד החינוך ימצאו ענין להקדיש להן דיון מיוחד.

שמענו על הגמשת תכנית הלימודים. כלומר, שמנהל ביה"ס יוכל להגיש הצעה לאישור שינויים, של בערך 25% מהשעות המוקדשות למקצועות הקבועים בתכנית. האם ציתנו למנהלים הנחיות מה פירוש הדבר? האם הכוונה למקצועות חדשים? אני מביין שאין כאן תוספת שעות למקצועות קבועים.

א. פלד:

גם זה אפשר. יש הנחיות.

הינ'ר א. רימלט:

עוד כמה שידוע לי - בירושלים יש תכניות רבות שלא אושרו או שאינן מתעכב.

א. פלד:

זה דבר אחר. יש אנשים של הגמשת תקן, ויש ענין של פרויקטים, של יזמות. אלה הם שני דברים שונים. הגמשת תקן פירושה הגמשה במסגרת תקן השעות שניתן לביה"ס. למשל: 800 שעות אלה שעות חייב המנהל לבצע, ואילו 200 שעות יש לרשותו שבהן הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה, אם זה מקהלה או שעורי לשון או שעה נוספת בחשבון לכתות ד' וכו' וכו', הכל בהתאם לצרכים הספציפיים. נוסף לכך, שאלנו את בתי-הספר באיזו מידה יש להם יזמות חינוכיות. למשל: אם מנהל ביה"ס מסויים פיתח שיטה להוראת לשון, או תכנית מיוחדת להפעלת התלמידים בבעיות אקטואליות וכדומה - זה מחוץ לתקן השעות. ביה"ס קיבל תקציבים מיוחדים לצורך זה, והדבר עבר פרוצדורה של אישורים תקציביים בדרך הרגילה.

בסקירה שמסרת לפני שבוע שבחתי להוסיף בין הפעולות שעשינו השנה ושאלנו עומדים לפתח, גם שתי ועדות, האחת לחינוך היסודי, בראשותו של שלום לויין, והשניה לחינוך העל-יסודי, בראשותו של שפירא. אלו נתבקשו להגיש הצעות לעידוד יזמות של מורים ומנהלים. אבל גם מבלי לחכות לדו"חות הללו הפעלנו השנה בסדר-גודל של מיליון-וחצי לירות פרויקטים שהיזמה להם באה מצד בתי-הספר. היה

א. פלד:

למשל מנהל אחד שפיתח שיטה להוראת חשבון. שני פיתח שיטה של פעלתנות בכיתות אמצעיות, או שיטה של פעילות חברתית בביה"ס - כל מיני פרויקטים חינוכיים לא לפי קו מסויים או הנחיה, אלא כל אחד בהתאם ליזמה המקומית שלו.

אני התכוונתי למה שקוראים "הגמשה".
האם הגמשה התכנית טעונה אישור של
המפקח המחוזי?

הי"ר א. רימלט:

כן.

א. פלד:

שאלה שניה: האם פנייתם לכל המנהלים, או שהפיקוח המחוזי בחר לו מספר מנהלים לנסיון, שיהיו הנחשונים בענין זה? הייתי רוצה לדעת כמה הצעות להגמשה הוצעו, ואם כולן אושרו, ומה היא הפרוצדורה, האם גם כאן יש סחבת?

הי"ר א. רימלט:

שאלה אחרת היא האם יש תיאום בין מערכת הפיקוח ומערכת ההנחיה, לא רק בפרוייקטים שההנחיה בהם היא ספציפית (ולפי נראה שאין תיאום כזה). המפקח שבא - איננו מתמצא, או שיש לפעמים בעיה שאין תיאום בין פרויקטים גדולים ופרוייקטים לוקאליים, כי המפקח איננו יודע את עבודת ההנחיה, ואז או שהוא אדיש ופאסיבי, וחבל על זמנו, או שהוא מתנגש בהנחיות המקצועיות. מקרים כאלה יש לא מעט.

מה שנוגע לבתי-ספר זקוקים לטיפוח: - אני עומד להציע לדוועדה להקדיש מספר ישיבות לסקרים הנערכים בענין טיפוח והבעיות הכרוכות בכך (כולל בעיות אינטגרציה). לפי האינפורמציה שבידי קיימים כיום 160 בתי-ספר הטעונים טיפוח ושעדיין לא הגיעו לכך. האם זה מתוך חוסר תקציב, ועל כן הבעיה היא של עדיפות, או שאי-הרחבת בתי-הספר הטעונים טיפוח נובע משיקולים של מדיניות חדשה במשרד?

ואם מדברים על ילדים טעונים טיפוח - היו כמה דברים שבהם עסק משרד הסעד. למשל, מענק לתלמידים נזקקים. היה תקציב של 4,5 מיליון במשרד הסעד, והוא נמחק. היה מענק ציור בסיסי לתלמידים בכיתות יסודיות, בסכום של מיליון לירות - גם זה איננו קיים. פנימיות למקרים סוציאליים דחופים - כל זה נמחק. משרד החינוך אינו יכול מתקציבו הוא להיכנס לדבר במקום משרד הסעד. מה גורל כל הדברים הללו?

זוהי שאלה שצריך להפנות למשרד האוצר.

א. פלד:

היות ופנכ"ל משרד החינוך דואג לילדים ולחינוך גם מעבר לדפוסים הפורמליים - הייתי רוצה לדעת אם יש פעולה של משרד החינוך ביחד עם האוצר למלא את החלל הזה שנוצר.

הי"ר א. רימלט:

לענין הפנימיות לילדים מחוננים, שהם ברובם ילדים בני יוצאי ארצות אסיה ואפריקה: - אינני יודע אם המדיניות היא להקפיא או להרחיב או לשנות. ידוע שבין תלמידי הפנימיות מגיעים לתעודת בגרות 80%, לעומת 6% ילדים טעוני טיפוח שנכנסים לכיתה א', ולעומת 32% בבתי-הספר האחרים. זהו אחד הדברים שאני מצייח שיכול לעמוד בשורה הראשונה, בין דברים רבים אחרים, של דאגת המשרד.

גדמתי לקרוא ש-95% של בני ערות המזרח לומדים בחינוך יסודי בכיתות הומוגניות. ייתכן שזה משום שהם חיים ביישובים הומוגניים, והמרחק בין ישוב לישוב גדול.

נכון, וזאת הסיבה.

א. פלד:

היו"ר א. רימלט:

נערך סקר, ומסקנתו מדאיגה מאד, לגבי הגיל הרך בענין זה, ואני עומד להציע לחברי הוועדה לשמוע את עורכי הסקר (דינה פייטלסון). אולי יש אפשרות לעשות משהו בנדון גם בישובים הוטוגניים.

א. פלד:

יש לנו דו"ח בענין זה.

היו"ר א. רימלט:

בני יוצאי ארצות אסיה ואפריקה מתקשים עוד יותר מאחרים במתייבשות ואנגליה, מקצועות שבהם הקושי העיקרי בחינוך העל-יסודי (עד היום לא הבנתי מדוע). יש לי רושם שעורכי העזר במתייבשות שניתנים לילדים אינם מספיקים, ואני שואל את עצמי שאלה כלליה, שטרם קיבלתי עליה תשובה: אנגליה בבתי-הספר העל-יסודיים הרי לא נוצרה עבור אנגלים, אלא עבור תלמידים ממוצעים. אם התכנית איננה מותאמת לתלמיד הממוצע - צריך לבדוק אותה. אם היא מותאמת - מספר השעורים הפרטיים באנגליה הוא למעלה מכל שיעור, אם להשוות זאת לא עם אירופה (שבה יש קרבת-מה בין השפות) אלא עם יפן. מכל מקום, כדאי היה להתעניין בזה.

אנחנו מדברים על אקדמיזציה של ההוראה. אלא שמי שיש לו בחינת בגרות עם ציונים המספיקים אוניברסיטאות - נמשך בדרך הטבע לאוניברסיטה, ולא ילך למכללה לחינוך (ואצלנו הופכים את הסמינרים לפכללות לחינוך). מדברים על פכללה של שלוש שנות לימוד לתואר ראשון. אך אם אנו לוקחים את מספר התלמידים ב-1970, ידוע שהאחוז של אלה שגמרו בחינות בגרות בין התלמידות בסמינרים היה 37,6%. מכל 100 תלמידות בסנינור שיש להן רק 11 שנות לימוד - יש 78 שהן בנות עדות המזרח. הבעיה היא אפוא של הקלה על בחינות בגרות במכללות, כלומר: אפשרות לתלמידים להשלים מה שצריך להשלים בתוך הסמינר, בתוך המכללה, ע"י תוספת שלושה חודשי לימוד נוספים. כלומר, דרושה אקדמיזציה בהוראה בדרך של הקלת התנאים להיכנס לפסלול האקדמיזציה הזאת. מה גם שאני שומע שחופר התלמידים הפונה לבתי-ספר אלה הוא חופר מצויין להוראה, וזהו ענין לפחשנה, כי לא תתכן אקדמיזציה של ההוראה מבלי להוריד פורמלית את רמת ההכשרה ופיתוח התלמיד.

לתלמידי הסמינרים אין כיום פטור ממס-הכנסה כפי שניתן לסטודנטים, ואין להם גם מענקי לימוד. והרי אנחנו רוצים לטפח תלמידים להוראה. לא נצליח לטפח גבר לטקצוע זה אם לא נאפשר לו אותן הקלות שניתנות לסטודנטים.

ב-1970 היו כ-20 אלף בני נוער בגיל על-יסודי שאינם לומדים. פתרון ל-4,000 נמצא ע"י עבודות, שוליות וכו'. האם היו תכניות ופחשנה לראות בהדרגה את הנוער הזה במסגרת כלשהי שתהיה גם מסגרת לימודית עד גיל 18?

האם הריפורמה בבחינות הבגרות לפי דעת שלוש הוועדות שטיפלו בנדון עשויה להביא לתוצאות? האם ע"כ ישתנה משהו בחינוך העל-יסודי, בחטיבה העליונה? האם יש מחשבה לשקול שנית את תכניות הלימודים? כי אני סבור שאנו עוסקים הרבה בחינוך יסודי. האם גם החטיבה העליונה מועמדת לקצת ריענון-מחשבה?

מר פלד אמר פעם שיש צורך בגוף ריכוזי למקצועות, מפני שקרה שקרה שוועדה מטרייטת הציעה תכנית לימודים של יותר שעות משיש בתקן. ואני שואל: האם צריך לקבוע שעות לפי צורך המקצוע, או להתאים את המקצוע לפי מספר השעות שקובעים בתקן? לי היה רושם שמפניסיים את המקצועות כולם למין פיטח-סדכום, גם כשהמקצוע המסויים צריך לפרוץ את מסלול השעות.

הייתי מציע שאולי נשמע משהו על הממצאים של ועדת שריד (בדבר הקשר בין משרד החינוך והשלטון המקומי), ועל הממצאים של הוועדה של שלום לוין, והוועדות של קפלן, עוז ויוגב.

א. רזיאל-נאור:

הערה אחת לסדר: אני מצטערת שאין לפנינו הפרוטוקולים של הישיבה הקודמת. הרבה ממה ששמענו בישיבה הקודמת רציתי לבדוק שוב, ואינני יכולה. אני מבקשת אפוא שהיו"ר יעיר את תשומת לב הנוגעים בדבר על הענין הזה.

א. רזיאל-נאור:

מנכ"ל משרד החינוך אומר שיש נסיון
לחדש בעריכת תכניות לימודים ולאפשר יתר גמישות לפנהלים. בדרך כלל
זוהי עצה טובה, אבל רק כשיש כבר תכניות פוכנות והפנהלים יכול לבחור
לו דברים בהתאם להרכב האוכלוסייה של בית-ספרו. כשהוא רואה למשל שיש
לו שתי כיתות ו', אחת חלשה יותר, ויש לו שתי תכניות לכיתה ו' - הוא
יכול לבחור תכנית אחת לכיתה ו' אחת, ותכנית שניה לכיתה ו' שניה.
אני בהחלט בעד יצירה בחינוך, שאחרת הוא קופא על שמריו. אבל נדמה לי
שצריכה להיות גם התרופות תחומים כלליים; אי-אפשר להשאיר דברים לכל
מנהל שיעשה כטוב בעיניו. ולא הצלחתי להבין איך ישמרו על האיזון בין
חופש הבחירה וחופש היצירה מצד אחד, ובין מסגרת מחייבת. מכי אחרת עלול
לצאת ששנת הלימודים העבור בחיפוש דרך, ובסופו של דבר ישארו התלמידים
בלפי הישגים בסיסיים שעליהם אי-אפשר לוותר, ובפרט כשהדבר כרוך גם
בביצוע הריפורמה ובעו בדה שביה"ס היסודי צריך עכשיו לשנות קצת את
צביונו כתוצאה מכך שהוציאו מפנו את כיתות ז' ו-ח'.

למשל: לימודי הסטוריה או תנ"ך. בכיתות
ו' לומדים בתנ"ך ספר שמואל, ויחד עם זה מתחילים ללמוד הסטוריה. כאן
מדלגים על כל תקופת בית ראשון, ועוברים מיד לגלות בבל, וזה בשעה
שקודם היו שעורים כלליים יותר על ההסטוריה וערכה ותוך כדי כך לפרו
התלמידים קצת גם על תקופת בית ראשון. ואפילו לא היה תיאום מושלם בין
שתי מערכות הלימודים - ידוע היה שבכיתה הבאה, כיתה ז', ישיגו התלמידים
יותר. דבר זה נתן למורים ולתלמידים הרגשת-מה של רציפות. היום זהו
מכשול רציני שאי-אפשר להתגבר עליו. מוציאים את כל תקופת המלכים
והנביאים, ופתחילים מיד בגלות בבל.

יש עכשיו נסיון לערוך תכנית חדשה,
ואני יודע שנקבעו כמה וכמה צוותי-מורים שיכתבו את התכנית הזאת. אבל
לא ברור לי כיצד נבחרים המורים הללו העוסקים בהכנת התכנית. מה הם
קריטריונים? האם כל אחד יכול לעשות זאת, או שאנשים מביאים עבודות
מוגמרות ליוערה שבוחנת אותם, או שהם מתמנים מראש? הייתי מבקשת לקבל
על כך הסבר.

נכון שיש שיפור ניכר בהישגים, ויש
התקדמות עצומה בשטחי המדע השונים, ופער בין ההתקדמות ובין האפשרות
להדביק הכל. לכן מדגישים כיום יותר את הלימודים המדעיים - חשבון
וליסודי הטבע וכו' - ואין מדגישים די הצורך את חשיבותם של הלימודים
ההומניסטיים. מכאן גם כל ההתרגשות ביחס להוראת הספרות. כי ללימוד
ספרות הולכים כל אלה שלא הצליחו בלימודי המתמטיקה (כשם שנאמר כבר
קודם שלסמינרים הולכים כל אלה שלא הצליחו להיכנס לאוניברסיטה) וכן דבר
זה משפיע גם על הרמה. נדמה לי שצריך לעשות משהו גם בהוראת ספרות וגם
בהוראת הסטוריה ותנ"ך כדי שדבר כזה לא יקרה - וזה שייך לא רק לביה"ס
התיכון אלא גם לביה"ס היסודי, וגם למורים המלמדים את המקצועות הללו.

משרד החינוך חייב לתת את דעתו גם
על התופעה המוזרה שהיחס ללימוד התנ"ך הולך ונעשה זר ונכרי יותר ויותר.
נזדמן לי למשל להרצות לפני שבט צופים בירושלים. אמר לי נער אחד: מה את
מביאה לנו ראיות מהתנ"ך? מה זה חשוב מה כתוב שם? בשנה שעברה אמרו לי
את הדברים הללו בצורה חריפה עוד יותר כאן בבניין הכנסת בעיריית שבאו
מקיבוץ מסויים. עכשיו אני קוראת שאותם ילדים עצמם נשמעים מפי אותם
נערים שדיברו בכנס שטיפל בספרות. סימן שיש בזה משהו; אי-אפשר תמיד
לוותר שזהו דמיון או רגישות של מי שרגיש לבעיה הזאת. מתהווה כאן משהו,
וצריך להקדים דפואה לפכה.

לימוד התנ"ך אינו זקוק להגנתי, אבל
אני סבורה שאנחנו משמיטים מתחת ידינו את הזכס החשוב ביותר שיש לנו.
כי כפי שאמרתי לאתו נער: מה נשאר לך בסופו של דבר אם אתה מוותר על
התנ"ך. שייקספיר הוא תוצר אנגלי, דנטה - איטלקי. מאיזו באר אתה מתכוון
לשאוב את הערכים שלך? מתהווה כאן אפוא משהו לא טוב, ואנחנו חייבים
למצוא דרך לרפא את המחלה הזאת באיבה.

וביחס לחינוך המיוחד: שמענו כאן פעם
הרצאה חשובה על האבדלים בין הסוגים השונים של ילדים המגיעים לחינוך
המיוחד, והמסקנה הייתה שצריך להוסיף יותר כיתות טיפוליות בביה"ס הרגיל
במקום להוציא את הילדים ולהעבירם למוסדות מיוחדים. מה חושב על כך
משרד החינוך, והאם מגשימים את ההמלצה הזאת? מהו מספר הכיתות הטיפוליות
ומה מספר המורים המיוחדים המקבלים הכשרה לטיפול בילדים מתקשים בלימודים,
כולל ילדים המתקשים בהסתגלות לכיתה ומפסילא מפרסעים בה? צריך גם שהמורים

א. רזיאל-נאור:

יקבלו הכשרה מתאימה, נוסף על סבלנות לטפל בילדים הללו.

ובמה שנוגע למצבת המורים בתחילת שנת הלימודים, בחינוך פיוחד ובחינוך בכלל: - בכל תחילת שנת לימודים יש זעזועים, ונדמה לי שגם השנה היה משהו. איך התגברו על כך? האם יש מורים מספיקים, ולכל המקצועות? והיכן נקודות התורפה, ומה עושים בשטח זה? פעם שמענו שבאיזור ת"א למשל יש עודף מורים, אבל במחוזות הצפון והדרום יש מחסור.

ומה יהיה בסופו של דבר בענין הכשרת מורים? האם יש התקדמות, והאם יש נטייה כלשהי בקרב בוגרי הצבא להצטרף למקצוע?

מה ביחס לנושאים מביה"ס? האם המשרד הצליח לגלות אותם ולהחזירם למסגרת כלשהי? אולי צריך ליצור מסגרות פיוחדות בשבילם?

התפרסמו בעתונים ידיעות על עיכובים גדולים בניצוץ הריפורמה. הייתי מבקשת לשמוע היכן אנו עומדים בשאלה זו, והאם יש לנו כבר מורים במספר מספיק שקיבלו ראשית הכשרה בענין זה? האם נשתנה משהו בחזית זו?

ז. הרמן:

השאלה הראשונה היא בעצם: לאן פני החינוך שלנו? כשניגשים לתכנון החינוך, הדאגה צריכה להיות לא רק לסיפוק ידע, אלא עלינו לדעת גם מה אנחנו רוצים מהחינוך כדי שיוכל להכין את הילד לאתגרים השונים. מה רוצה בעצם הילד מהחיים - גם אותו ילד הנושר מביה"ס וגם זה שמדבר על התנ"ך כפי שמענו?

מה שנוגע להכשרת מורים: מהו המקום שתופש הנושא של האתיקה בחינוך? מה יודע המורה בנושא האתיקה והפילוסופיה של החינוך?

הייתי מבקשת לשמוע משהו על התוכן של לימודי החברה וההכנה לאזרחות בבתי-הספר.

האם יש התקדמות או נסיון לראוץ קצת לנושא האדמיניסטרציה והמינהל של משרד החינוך? כי הרבה שמענו על סירבול, על ציפיה ארוכה לתשובות, על פער בין התכנון והרעיונות הטובים ובין היכולת לבצע אותם.

א. פלד:

בזה איננו יחידים.

ז. הרמן:

שמעתי תלונות בשטח זה דווקא על משרד החינוך.

שמחתי לשמוע על ההתקדמות הרבה שחלה. אבל אני מבינה שצוואר-הבקבוק הוא ביכולת להכשיר גננות ועוזרות-לגננות, והייתי רוצה לדעת מה עושים ומה מתכוונים לעשות כדי לזרז קצת את ענין הכשרת הגננות.

ומלה אחת על מקצוע האנגלית. בשבוע שעבר הופיעה בביתי נערה בת 14-15, מעדות המזרח, עם ספר של שטיינבך, וביקשה לעזור לה לתרגם פרק אחד מפנו לעברית. והרי שטיינבך מאפיין הווי סטויים של אמריקה, עם שפה אמריקאית, לא אנגלית. מי מחליט על בחירת ספרי האנגלית?

א. פלד:

מי שמחליט הם אנשים שהם בחזקת מוסדות. אבל אני מוכן לדווקא זאת.

ע. טרני:

מה ההגיון ללמוד את שייקספיר באנגלית, כשיש תרגום כל-כך נפלא לעברית וכשילד אנגלי מתקשה להבין את שייקספיר באנגלית?

הוצאנו את שייקספיר מתכנית הלימודים
הסחיבת.

א. פלד:

הבעיה העקרונית היא מהו החשוב
בתכנית הלימודים באנגלית: האם

היו"ר א. רימלט:

ידיעת השפה, או ידיעת הספרות? זאת הבעיה.

שמחתי לשמוע שיש נטייה לעזור לאנשים
ביזמות חדשות. זוהי דרך להגיע גם
לשיטות בלתי קונבנציונליות, אם כי הייתי רוצה להיות בטוחה שהדבר
ילווה בצורה רצינית ע"י המשרד. וכאן אני רוצה לשאול: שמענו כאן
נציגים של ביי"ס מיוחד. פתחו אותו עכשיו בטכנה ישן, בתנאים למטה מכל
ביקורת. בשעתו טיפלנו כאן בחוק בדבר תנאים פיזיים אלפנטריים, אבל
גם זה לא קיים שם. ביה"ס נפתח ללא ציוד; ההורים עצמם צריכים לספק
אותו. פנו אלי מורים אחדים שהיו רוצים באמת להיות חלק מן הנסיון
הזה, אבל חסרים להם התנאים האלפנטריים. אני מבינה אמנם שמשרד החינוך
משתתף במימון, אבל הדבר כרוך ביותר מאשר מימון כספי; הדבר טעון
ליפוי צמוד יותר.

ז. הרמן:

הכתובת לטיפול בכל הדברים הללו היא
הרשות המקומית ולא משרד החינוך.

א. פלד:

הרשות המקומית אחראית לספק שולחנות וכסאות ושירותים וכו'. אני אמנם
מטפל בזה, אבל האחריות איננה על משרד החינוך.

מה שנוגע לענין הטיפוח: שמחתי לשמוע
שבשנה זו נקדים יותר מחשבה לנושא זה.

ז. הרמן:

ברור שיש קשר הדוק בין ביה"ס ובין הבית, והייתי רוצה לדעת אם משרד
החינוך נוקט ביזמה כלשהי לשנות את ההתנהגות של ארגוני ההורים כדי לשתף
אותם באופן יותר רציני וחסכוני בהוצאות ילדיהם?

ובהקשר לכך - יש עכשיו התעוררות
רבה בנושא ההתנדבות. יש ארגונים רבים וגם בודדים העוסקים בעזרה
לבתי-ספר. זהו דבר טוב כשלעצמו, אבל גם זה דורש ארגון, והייתי רוצה
לדעת אם יש במשרד החינוך לפחות דסק אחד הטלווה את כל זה ודואג לתוכן
של האוריינטציה של האנשים העוסקים בתוך ביה"ס ופחוצה לו בנושא זה.

ענין התזונה כבר הוזכר. גם אני
מעוניינת בנושא, במיוחד בגלל הקשר שבין ענין התזונה וכשרות של הילד
ללמוד. כשדברנו בשעתו על הורעה לענין המתמטיקה, ואני שאלתי אם
יש בוועדה זו סוציולוג - קיבלתי תשובה שזהו נושא מקצועי. אבל יש
בהחלט קשר הדוק בין יכולתו של הילד ללמוד מתמטיקה ובין האופן בו
הוא מופיע לביה"ס, אם אכל ארוחת בוקר או לא.

על נושא הנשירה דובר בהקשר עם
פיתוח השירות הפסיכולוגי וכו'. האם המנכ"ל מרוצה מפידת שיתוף
הפעולה בין השירות הפסיכולוגי, העבודה של העובדת הסוציאלית והעבודה
של האחות בביה"ס. האם יש עבודת-צוות?

ובענין המרכזים: שמענו שיש נטייה
להפעיל מועדונים כחלק מרשת החינוך הכללית. אני חושבת שזהו רעיון
טוב. שמחתי לשמוע שבמספר מקומות מנסים להפוך את ביה"ס למיין מרכז
קהילתי. האם המורים מקבלים הכוונה בקשר לאפשרויות ולדרכי שיתוף
הפעולה בין ביה"ס והמרכזים והמועדונים?

שמחתי לשמוע שהמשרד ניגש לתכנון
לקראת שנות השמונים. הייתי מבקשת לדעת אילו גורמים עוסקים בתכנון
זה, מה הרכב הגוף המתכנן? וכשמדובר על תכנון החינוך - צראה לי
שההתקדמות הרצינית ביותר שלנו היא בגישה לאינטגרציה (לאו דווקא
בין בערות אלא מהגיל הדיך ביותר ועד לגיל המבוגר של החינוך). כלומר,
שרואים את הילד כאדם שלם, לאורך כל ימי חייו. האם בתכנון לקראת שנות
השמונים מביאים באמת בחשבון את העובדה שפירוש החינוך הוא מהלכה ועד
לסוף החיים? ומה עושים כדי להגיע לתכנון-יתר של חינוך מבוגרים?

ז. הרמן:

כי כשדברים על פיתוח חברה בכלל ועל הצרכים של חברה הומוגנית, ברור שיש יותר ויותר חשיבות להפוך בחינוך לאורך כל תקופת החיים (במספר מקומות יש אפילו מחשבה שלא צריך להיכנס לאוניברסיטה כבר בגיל 18, אלא הילד צריך להתחיל לעבוד ולחזור ללימודים בגיל 30). עכ"פ, אם חושבים קדימה לקראת שנות השמונים, אני חושבת שעלינו להשקיע קצת מחשבה ופעולה, ולא להיות קשורים במצב הקיים בלבד.

ובמה שנוגע לבחינות הבגרות - אני מסכימה עם אלה שאמרו כי דרושה גמישות רבה. אני יודעת שאנחנו מתקדמים ויש כל מיני מחשבות. שפענו על המוסד הקדם-אוניברסיטאי שליד האוניברסיטה בירושלים, שכבר פוכן היום לקבל צעירים שאין להם תעודת בגרות ולעזור להם להשלים מה שלא גמרו, והם פוכנים אף לעבוד תוך שיחוף פעולה עם הפכללות ולעזור ליוצאי צבא וכו'. גם זוהי עבודה טובה.

א. כץ:

אני יודע ששרד החינוך עוסק בנושא הפיקוח, ואף שפענו שהיועץ הפיננסי עומד להגיש את הדו"ח שלו בקרוב. האם אני יכול היום לקבל תשובה מפורטת יותר?

אנחנו מרבים לדבר על השדה, ופחות על המטה. אנו מדברים יותר על ביה"ס, ופחות על המשרד. אבל כל התכניות היפות ביותר שיתכננו מופחים יושמו לאל אם לא יועברו ע"י צוות אנשים ראוי במטה. האם מאז הסקירה האחרונה חל שינוי מהותי בנושא, לא במה שנוגע לביזור אלא במה שנוגע למציאת אנשים מתאימים לתפקידים השונים? האם יש לכם כוונות כלשהן בקשר להכשרת עובדים, או אטרקציות למשיכת אנשים מתאימים מוספכי האוניברסיטה לתפקידים בכירים? האם יש לכם כוונה ליצור זרם דו-סטרמי בין האנשים בשדה האנשים במטה, כדי שלא יצא שאדם המטפל בדברים במשרד ראה לאחרונה ביה"ס לפני 20 שנה? מצויים בשדה אנשים מצויינים שטוב היה אילו לקחו אותם לפרקי זמן מסויימים לעבודה מטה, ולא היה גם מזיק לאנשי המטה לעבוד מופעם לפעם קצת בשדה.

מה שנוגע לקליטה מיכנית של נוער-שוליים, מול קליטת-אמת - החלת חוק חינוך חובה על גילאים גבוהים יותר, דיקוטם של קציני ביקור סדיר הכניסה מאות ואלפי בני נוער נוספים למסגרת החינוך ולבתי-הספר. הם הגיעו לארבעה קירות, אבל רבים מהם לא ליותר מזה. לא היתה הכשרת חשתית מתאימה לקלוט אותם סוג נוער שהוא מטבעו פרובלמטי - אותם 10% או 15% בני נוער שזרקו אותם בכוח לביה"ס מבלי שביה"ס עצמו יוכשר לכך. כתוצאה מכך הם נפלטים ובורחים, הפורים סובלים, וגם יתר 80% של המלפידים בכיתה סובלים. מה קורה בענין זה?

לא פעם הועלתה הצעה לשלב בעבודת הסטאג' של המורה את עבודת השדה ועבודת ההכשרה. מה גורל ההצעה הזאת? אני מתכוון לסטאג' מאוחר, לא צמוד ללימודים במספיד. התלמיד ילמד שנתיים במספיד, לאחר מכן יעבוד שנתיים-שלוש בשדה, יחזור למספיד, ואח"כ יקבל את הדיפלומה הסופית. מה גורל ההצעה הזאת?

במה עוסק כיום היועץ הפיננסי לשר החינוך (פרופ' פינקוביץ), פרט לענין הפיקוח?

כמה מורים בשלבים השונים - יסודי, ביניים וגבוה - יידרשו בשנת 1975, ובשנת 1980? ומנין יימצאו? מה יהיה המצב לפי דמת הכשרתם? כמה מוספכים - ב.א., מ.א., וכו' - יידרשו? מה יהיה מספר הספידניסטים המסודרנטים במחלקות להכשרת מורים באוניברסיטאות השונות ב-1975?

לפי האינפורמציה ששמעתי, האחוז של נושא החינוך בהכנסה הלאומית נמצא בעליה בשנים האחרונות.

עד 1969 הוא היה בעליה. מאז, בגלל הגידול העצום בתקציב הבטחון, הוא

א. פלד:

נמצא במצב מאוזן.

א. כץ:
אם לא מביאים בחשבון את תקציב הכסחון
- הוא במצא בעליה. זוהי תופעה חינוכית
כשלעצמה. אבל כיצד מתחלקת העליה הזאת בין הסעיפים העיקריים של נושא
החינוך?

כמה עולה תלמיד בית-ספר במקומות
הבאים: תל-אביב (או עיר גדולה אחרת); ראשון-לציון (כפייצת עיר-שדה);
בית-שמש, באר-שבע, בית-חנן, פטיש, יסוד-המעלה, יפעת (קיבוץ גדול),
יראון, או גוצן (קיבוץ קטן)?

באילו מקרים (הכוונה לסוג, לא
לפרטים) חשב המשרד לנכון לפטר, להשעות או לא לקדם מורים או מנהלים
במערכות החינוך השונות מטעמים פוגגים, והמשרד לא עמד בכך בשל
התנגדות ארגוני המורים?

ובנושא החינוך הגופני בבתי-הספר
הממלכתיים-דתיים - מה זו בענין זה?

ח. גרוסמן:
האבחנה בין בתי-הספר הממלכתיים ובתי-
הספר הממלכתיים-דתיים בנושא זה היא
דקה ביותר.

א. כץ:
מה מספר השעות לחינוך גופני בבית-
הממלכתי-דתי?

מה הן הבעיות העיקריות שהמשרד עומד
בפניהן כיום בנושא השתלמות המורים?

שר החינוך הצהיר לאחרונה שמשרד
החינוך עומד לקפוץ לבריכת החינוך הגבוה. מה הם גילויי המעורבות של
המשרד בחינוך הגבוה היום, למעשה?

ושאלה אחרונה: אילו נתנו למשרד
עשרות או מאות מיליוני לירות, נוסף לתקציב שכולו משרדין כיום מראש -
איך היית, מר פלד, מחלק אותו לפי סולם העדיפויות שלך?

ג. אליעזר:
אני מבקש תשובה בענין גילאי 3-4.
שנתיים עברו מאז הבטיח השר שתוך
שנתיים-שלוש לא ישארו ילדים בגיל זה שלא ייקלטו בגננות, וזה היה אף
תנאי להסכמתנו אז להארכת הזמן של חוק חינוך חובה. כי הטענה הייתה
שגם הכסף הזה טוב דווקא להשקיע בגילאים אלה. אני חושש שהדבר נמצא עתה
בפיגור, ואייתם רוצה לדעת מהו הפיגור, האם הספקתם לעשות משהו, מה
לא הספקתם עדיין לעשות, ומה הסיבות?

אני מצטרף לדבריו של ח"כ כץ בענין
הפיקוח על ההוראה. זהו בענין אחד הדברים הקשים ביותר. אני שופע טענות
של תלמידי גימנסיה על המורים שאינם רגועים ללמד. יש לנו נוער
אינטליגנטי, בעל מחשבה עצמית וחוש ביקורת, ואם איננו מעמידים מולו
מורה שיכול להתמודד איתו - רע מאוד. כיום אין פיקוח, אין מי שיבוא
ויראה מה בסדר ומה ואיך צריך לתקן.

כאן מתקשרת השאלה השנייה: האם יש
המלצות לתיקונים והעברות וכו', ובאיזו מידה אתם יכולים להתמודד עם
האיגוד המקצועי? ייתכן שצריך להוציא אחת ולתפיד את כל הנושא הזה
למאבק ציבורי. ביחד עם הדרישות להטבת תנאי עבודה אנו חייבים גם
להעלות דרישות להעלאת רמת העבודה של המורים. מה שמגיע לפורה - הוא
צריך לקבל; ומה שמגיע פמנו - הוא צריך לתת. אני מביין מהמנכ"ל שהסתדרות
המורים פגוף איננה מיוצגת בוועדות השתכנונות את תכניות הלימודים,
השיפורים והתיקונים. לדעתי זוהי מגרעת יסודית. אם כי יש אנשים שהמשרד
פונה אליהם ישירות, אבל לדעתי צריך לרתום את הסתדרות המורים כגוף,
ולפתח בה אחריות ישירה לדברים אלה, כי בסופו של דבר הם-הם המבצעים.

מה הם הציפיות שדרכתם יכולה לזמן
מקומית לפעול ולהתממש? האם יש גופים מיוחדים, כתובת שאליה אפשר לפנות

נ. אליעד:

כשיש יזמה? האם יש עידוד ופניות ונסיון להפריץ את העובדים בשדה ללא מורט מהלקחים היום-יופיים? ההכרה הסוציאלית אצלנו מפותחת ביותר, עד כדי כך שהשיגרה והרצון לבטחון הם בעוכרינו ולכן איננו יכולים לרענן דברים. אולי יש לכם איזו תכנית להעביר אנשים מתפקיד לתפקיד, כדי שימנעו שנים אחדות בתפקידים אחרים? הרי בסופו של דבר לא מדובר בהפיכת מסגר לפורה, אלא בהעברה ממקום למקום באותו שטח פעולה. לדוגמה, אולי אפשר להעביר מנהל תכניות לימודים או מפקח ראשי לתפקיד של בדיקת תכניות לימודים. כי אדם שעושה אותו דבר עשרים שנה - לרעה איננו מסוגל עוד לקלוט או להגיב על דברים. והרי יש לנו בשטח זה נסיון מצויין בצה"ל.

אולי בכל זאת ניתן לעשות משהו בשטח שיתוף התלמידים בחיי ביה"ס? יש למשל תלמידים שיש להם טענות על מורים, אבל הם מפחדים להעיר פן יבטלע להם. אולי יש אפשרות לפתח מועצת תלמידים מוכרת, שיהיה לה קשר ישיר עם ההנהלה על מנת שיוכלו להביא לפניה את בעיות היום-יום שלהם וליצור קשר הדדי? ברור שלא ניתן לתלמידים זכות להכריע בתכניות. אבל לייצג ולשוחח שיחה חפשיית - נדמה לי שבדבר זה עשוי לעזור הרבה.

אנחנו שומעים על בעיה קשה של דיור למורים, והייתי רוצה לשמוע מה אתם עושים בשטח זה. לאחרונה שמעתי שעומדים להכניס לצוותות התכנון של איזורי מגורים גם את בא-כוח משרד החינוך כחבר ישיר בוועדה.

א. פלד:
עובדה שעד היום לא נעניינו לתביעה זו. אנחנו דורשים זאת כבר שנה-וחצי.

ג. אליעד:
שמעתי זאת מפיי הממונה על מחוז הצפון. אני כשלעצמי הצעתי לחייב כל תכנית של איזור מגורים לכלול גם מבנה לביה"ס ובנייני ציבור אחרים. כי לא ייתכן שאדריכל יתכנן שיכון ויבלע כל מטר אדמה, כשלביה"ס ולמבנים האלמנטריים אין שם מקום. אולי באמת כדאי ליזום הצעת חוק כזאת שתבטיח שבכל תכנון של איזור מגורים חייבים להבטיח מקום לביה"ס ולמסדות הציבור.

מה שנוגע לקליטת כיתות ט' במסגרת חינוך חובה - אין לנו הכלים לכך, בפרט כשלא כל הילדים מסוגלים לזה. יש ילדים שבקושי מתגברים על כיתה זו. האם יש מ חשבה של ביה"ס חפשי יותר, פחות מחייב, ויותר מדרגיכים עבור ילדים כאלה? אני יודע שהאפשרויות מצומצמות, אבל צריך להקים יסוד לפסגרות פתאיות שיקלטו את הילדים מסוג זה, שהם כשלעצמם נבונים ופוכשרים ופקחים אבל אינם מסוגלים לשבת בכיתה, להתמיד ולעבוד בחינות, ובפצב הנוכחי הם מרגישים שהם פנודים מן החברה וסתחילים לראות את כל הרע שבחברה. אינני מתיימר להיות מומחה לדבר, אבל ייתכן שיש נסיון בשטח זה, ואולי אפשר למצוא מסגרת כלשהי שתאפשר לילדים כאלה להתיקלט בה עד גיל הצבא, כדי שלא ייפלטו מן החברה. זוהי עובדה קיימת, ולי נראה שאפשר לטפל בדבר.

ע. סרני:
בענין הפיקוח - אני מלמדת כבר שנים רבות, ורק פעם אחת זכיתי לביקור של מפקח. אני יודעת שיש מורים רבים הזקוקים למפקח באופן דחוף, והוא לא בא.

פעם התחלנו לדון כאן על ביה"ס היסודי, ולא סיימנו. אנחנו חייבים להשקיע עוד הרבה מחשבה בכיתות א'-ו'. ובענין הגנונים: המיד הבענו התנגדות לקורסים המזורזים למורים הבלתי-מוספכים. אבל דווקא בגנונים ייתכן שצריך ללכת לקורסים מזורזים. כי גם אם ייבנו גנים רבים מאד, אם לא יהיה מי שיעבוד בהם - כל העבודה תרד לטפיון, וייתכן שצריך כאן לעשות עבודה אפילו קצרת-מועד אבל לעומק, כדי להכשיר גננות. אני יודעת שבענין זה יש גם טענות-שכנגד, אבל נראה לי שמהו בכל זאת צריך לעשות.

ובענין אחות ביה"ס - נפגשתי עם אחיות העוסקות בשטח זה, והן די מתוסכלות כשהן צריכות להסתפק רק בבדיקת צפוניים ואזוניים. כי עם ההתקדמות במקצוע האחות הן ראו לעצמן תפקידים חשובים מאד, אבל יש בעיה של חוסר קשר, והשאלה היא איך רואה משרד החינוך את התפקיד הזה.

א. פלד:
אחיות ביה"ס מופעלות ע"י משרד הבריאות, אם כי בתיאום אחר (פרט לאלו המופעלות ע"י קופת-חולים - הכל לפי האיזור). אין זה בא להוריד מן האחריות הכוללת של משרד החינוך לכל מה שנעשה בבית-הספר.

ע. סרני:
ייתכן שזהו חלק מן התסכול שלהן, שאינן יודעות לפי הן שייכות. עכ"פ, הן מתלבטות בשאלה האם תחום עבודתן הוא רפואי או חינוכי.

ולדברי ח"כ אליעד: אינני חושבת שכל המורים בפרינה כולם מוכשרים וגאוניים. אבל הייתי מציעה להתייחס קצת בזהירות לנושא זה. כולנו זוכרים מה נהגנו אנחנו לומר, כשהיינו ילדים, על המורים שלנו, ואיך אנחנו רואים אותם עכשיו. תפקידו של המחנך בימינו קשה ביותר; הוא עומד לביקורת מתמדת, והדרישות כלפיו מצד התלמידים הן רבות מאד, ולא דווקא בעניני התקצוע.

הוזכר כאן תפקיד הבית בין יתר הגורמים המחנכים. אולי צריך פעם לבדוק את השאלה איך משתתפים כולנו בגורם זה של החינוך. לכולנו בתור הורים נוח לפעמים להשאיר את הדברים למורים.

היו"ר א. ריפלט:
בפרט אותם דברים שבהם נכשלו אננו כהורים.

א. פלד:
נכון. והרבה דברים בהם אנחנו נכשלים כחברה אנחנו חולים בביה"ס.

ע. סרני:
כאן נכנסת השאלה איך נראית החברה כגורם מחנך.

מה שנוגע לקידום מורים (קידום לא רק בשכר) ומעמדם של המורים: ייתכן שהוועדות שהזכיר הפנכ"ל פותרות חלק מהדברים. אבל האם חשבו פעם לתת למורה סוגי התעניינות?

א. פלד:
האם שמעת פעם על "אחידות חדר המורים"?

ע. סרני:
לא.

א. רזיאל-נאור:
הכוונה לכך שלא יהיו בחדר-המורים מורים מסוגים שונים. כי פעם היו מורים מסוג א' ומורים מסוג ב'.

א. סרני:
אני מציעה שהפנכ"ל ירחיב את הדיבור על הענין הזה בדברי תשובתו. כי אם מורה צריך ללמוד 25 שנים - חשוב שיהיו לו אפשרויות של קידום.

ומה שנוגע לשעת המחנך: אני סקפטית במקצת לגבי השימוש הנכון בה. כי זוהי השעה היחידה שאתה יכולה לעשות משהו עם התלמידים. האם יש קשר בין המטה לשלוחות, והאם יש הזנה חוזרת? כאן הייתי מציעה לערוך כנסים רבים ככל האפשר למורים.

אני יודעת שיש התקדמות רבה בנושא מועצות התלמידים, ויש כאלו שעושות דברים גדולים. האם יש תיאום אתכם בנושא זה, ומה היוזמות שלכם בנושא?

ובענין עודף מקומות באוניברסיטאות, כפי שצפוי לנו - האם זה בדוק או לא (הכוונה לפאסור) בסטודנטים בשנים הבאות, כפי שהפרסם בעתונות וגם הפנכ"ל רמז על כך)?

ועדת החינוך והתרבות
1.11.72

א. פלד:
בשנה הקודמת היו מחלקות באוניברסיטאות שציפו ליותר תלמידים, וחסרו להן תלמידים - כמו במחלקה לכלכלה בירושלים.

ע. סרני:
אולי תוכל לפסוק קצת יותר פרטים בענין זה?

לפני שנה שפענו על תכנית גדולה של פשר החינוך בקשר לקליטת ילדים משכבות שונות בבתי-הספר בתנועה הקיבוצית.

א. פלד:
לא "משכבות שונות". היתה תכנית לקליטת ילדים טעונים טיפוח.

ע. סרני:
פעם הצעתי כאן שנשמע אינפורמציה על מה שנעשה בתנועה הקיבוצית בענין זה, אבל אני יודעת שהבעיה היא גם תקציבית. מה עשיתם בענין זה, והאם התכניות עדיין קיימות, ומה מהן בוצע?

ח. גרוסמן:
אני מציעה שנקיים דיון סמכה על כל בעיית החינוך המשלים. משום כך לא שאלתי היום בענין זה.

היו"ר א. ריפלט:
ביום רביעי הבא נשמע את יתר השואלים, ואז נשמע גם את החשובות.

א. פלד:
נשאלו כאן מספר שאלות כבדות, החורגות מגדר של שאלות אינפורמטיביות גרידא אלא הן מקיפות את כל עבודת המשרד. האם אתם מעונינים בחשובות קצרות אינפורמטיביות, או בהרחבת החשובות לדיון מסו?

היו"ר א. ריפלט:
לכך בדיוק הכוונה. את רוב השאלות שנשאלו היום אי-אפשר לפסוק בחשובות קצרות.

א. רוזיאל-נאור:
בעתונים נתפרסם המקרה הפוזעזע על הילדה בת ה-13 שהובאה לפוסד נווה-הדסה, וכעבור ימים אחדים מצאו אותה ללא רוח חיים לאחר שהתעללו בה. האם ידוע למשרד החינוך משהו בענין זה, מלבד מה שסופר בעתונים? כיצד קורים אסונות כאלה בפוסדות, והאם יש איזה טיפול בנדון? כי בעתון היה כתוב שהילדה נבהלה וברחה. ייתכן שרגע הכניסה לפוסד טעון בירור. איך אפשר משרד החינוך לטפל בענין?